

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ У ТРЕНІНГОВІЙ ФОРМІ ОНЛАЙН.

В нинішній час освітній простір нашої країни переживає непростий етап значних змін, що пов'язано як з вимогами загального наукового та технологічного прогресу, так і з новими поглядами на освітній процес як такий, а також – з вимогами, пов'язаними з забезпеченням здоров'я учасників освітнього процесу під час пандемії COVID – 19. Така ситуація викликала необхідність пристосування різних форм навчання до медіапростору та можливості їх дистанційного ведення. Дистанційна ж форма навчання, набувши характеру повсякденної практики навчального процесу, виявила ряд різноманітних особливостей свого функціонування, зокрема особливостей психологічних.

Самоочевидно, що впровадження дистанційної форми навчання несло з собою певні труднощі, але в той же час відкривало нові перспективи розвитку навчального процесу та можливості пошуку нових навчальних підходів, а також форм і методів навчальної взаємодії. Особливо важливим і значимим це є для курсів з психологічних дисциплін. Адже, для таких курсів при звичній стандартній аудиторній формі навчання було характерним широке розповсюдження і застосування творчих практичних занять у формі тренінгу. Проте, дистанційна форма навчання значно утруднила проведення таких занять, примусивши шукати відповідних форм проведення їх онлайн, не втрачаючи при тому ні в творчій, ні в навчальній їх цінності. За дворічним досвідом дистанційного ведення нами таких занять було зроблено деякі спостереження та висновки, що дозволяють визначити певні психологічні особливості ведення тренінгових занять онлайн.

Загальновідомо, що заняття тренінгового характеру вимагають

пильного контролю тренінгової взаємодії як всередині групи, так і між групою і тренером, особливо при обговоренні проблемних завдань, а також отримання тренером активного зворотного зв'язку від групи. За умов звичайної тренінгової роботи в аудиторії все це, зазвичай, не викликає значимих утруднень ні у ведучого, ні у тренінгової групи, але за умов дистанційного ведення може бути важко організувати активну тренінгову взаємодію, ще не може не відбитися на навчальній якості такого заняття. Те саме можна сказати і про контроль тренінгової взаємодії та активний зворотній зв'язок у тренінгу, зауваживши, що онлайн форма тренінгової роботи часто вимагає для таких звичайних процедур більше часу, ніж аудиторна. Почасти це можна пояснити тим, що за умов живого спілкування учасники якісно організованого тренінгового процесу завжди можуть відчувати групову підтримку, а також інтерпретувати настрій і думки інших учасників тренінгу і самого тренера зокрема.

В той же час через утруднення з отриманням невербальної, особливо - оптико-кінетичної інформації при дистанційному веденні тренінгу, більш сувору необхідність дотримання відведеного на тренінг часу та часто - утруднене встановлення емоційного зв'язку між учасниками тренінгу, група відчуває певний психологічний тиск, що не сприяє активній роботі, засвоєнню матеріалу та набуттю відповідного емоційного досвіду, який є однією з найголовніших цінностей тренінгового процесу взагалі. Відтак, перебуваючи під впливом такого тиску, навіть якщо цей тиск є уявним, слухачі вважають за краще відмовчатися і бути досить пасивними, в той час, як тренінгове заняття вимагає від них якраз протилежного. І, очевидно, що користь від такого заняття для учасників є значно меншою, ніж за аудиторних умов, де тренер все ж має більші можливості впливати на групу, активізуючи її роботу. Проте, слід зауважити, що в онлайн тренінгах є завжди і певна кількість надактивних учасників, що може бути пов'язано як з браком живого спілкування, так і з відчуттям захищеності,

яке дає онлайн-спілкування порівняно із спілкуванням наживо. Відтак, учасник відчуває себе розкутіше та впевненіше і поводить та висловлюється сміливіше, іноді забираючи можливість висловитись у інших. І якщо в аудиторному форматі такий хід подій досить легко може бути врегульований тренерським втручанням, то в форматі онлайн все згадане може створити додаткові труднощі для тренера при забезпеченні активної участі і рівних можливостей вираження своєї позиції для всіх учасників тренінгу.

Враховуючи також необхідність конструктивної тренінгової взаємодії і активного фідбеку від групи, який сприяє засвоєнню навчального матеріалу, та наявність жорсткого таймінгу, тренінг в умовах онлайн-формату потребує від тренера додаткових творчих зусиль як щодо його ведення, так і щодо пошуку можливостей його подальшої адаптації до медіапростору без втрат в навчальній якості заняття, а також – щодо розробки і впровадження нових видів та форм дистанційного тренінгового навчання.

І. М. Бушай, Є. Фридман

ПСИХОКОРЕКЦІЯ ОБРАЗУ СВІТУ ШКОЛЯРІВ

ВСТУП. Ефективність застосування на практиці методології корекції та розвитку образу світу пов'язано із правильним розумінням сутності шкільного навчання і виховання, як основних заходів впливу на особистість дитини. На практиці нерідко має місце нерозуміння основ цього процесу, як наслідок підміна понять навчання і виховання. З цього приводу В. Д. Менделевич пише: “Непорозуміння цілей і сутності виховання ґрунтується на нездатності і невмінні батьків розрізняти два процеси: навчання і тренінг (дресура)” [5, с. 342]. В однаковій мірі висловлене положення стосується діяльності всіх учасників навчального шкільного процесу.